

природних ресурсів на виготовлення нових таких речей. Для підтвердження теорії щодо заощадження грошей, учням можна запропонувати підрахувати скільки б коштувала нова річ і порівняти її вартість за створеною в ході проекту. Як варіант, можна розрахувати, які прибутки можна отримати, якщо зробити декілька таких речей і реалізувати їх на шкільному ярмарку.

Обов'язковою складовою будь-якого навчального проекту є його презентація перед іншими учнями класу. Для цього учні малої групи створюють презентацію і обирають лідера групи, який буде презентувати і захищати проект.

Як і будь-який інший вид навчальної роботи, проект – робота над ним та його захист, повинні бути оцінені. Для цього можна використовувати як само- і взаємооцінювання, так і оцінювання вчителем. Але для об'єктивного оцінювання учні перед початком роботи над проектом повинні бути ознайомлені із критеріями, за якими буде оцінена їх діяльність і кінцевий результат роботи.

Тематика навчальних проектів поступово ускладнюється з метою доповнення і поглиблення знань і умінь учнів. А використання навчальних проектів на уроках природознавства в 5-му класі розвиває в учнів такі ключові компетентності, як загальнокультурні, навчально-пізнавальні, інформаційно-комунікативні, міжпредметні естетичні, проектно-технологічні, соціальні. Набуття досвіду роботи із проектами в подальшому буде удосконалюватись і на уроках з інших навчальних предметів.

Література:

1. Дьюи Дж. Психология и педагогика мышления (Как мы мыслим) : пер. с англ. / Дж. Дьюи. – М., 1999.
2. Навчальні програми для загальноосвіт. Навч. закл. України + опис ключових змін. 5-9 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2017. – 88 с.
3. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посіб. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О.І. Помету. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 192 с.

Т.О. Корж

Херсонський державний університет,

korjtanya@ukr.net

ІНТЕГРАТИВНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ

У системі національної економіки одним з найважливіших, багатогалузевих і територіально поширених є агропромисловий комплекс. Сільськогосподарське виробництво в Україні має давні традиції. Цьому сприяють ґрунтово-кліматичні передумови, ментальність, господарський досвід населення. В Україні агропромисловий комплекс міг би стати основою соціально-економічного розвитку, визначати структурну перебудову економіки, експортний потенціал, рівень достатку і життя народу. Однак

наявність природних передумов, ресурсів ще не дає гарантій високого рівня продуктивних сил цього сектора економіки [3].

Херсонський регіон є типовим аграрним регіоном держави, володіє значними земельними ресурсами, необхідними для товарного агровиробництва. Сучасними рисами землекористування в сільському господарстві Херсонської області є: для господарств регіону властива значна подрібненість землеволодінь; спостерігається тенденція зменшення площ пасовищ, багаторічних насаджень; збільшення сільськогосподарських угідь у володінні господарств населення та фермерських господарств, значні ділянки сільськогосподарських земель орендуються. Отже, сучасний розвиток аграрної сфери потребує глибокого і різнобічного наукового забезпечення, особливо в умовах різноманітності природних, демографічних і господарських умов території. Суспільна географія в цьому плані має великий пізнавальне-інтеграційний потенціал з нерозривною єдністю природного, економічного, соціального та екологічного підходів [2]. Ця наука вже нагромадила значний теоретико-методологічний матеріал, що дає змогу розширити і поглибити вивчення проблеми територіальної організації як сільського господарства, так і аграрного сектору в цілому. Для української суспільної географії характерне глибоке вивчення окремих ланок (сфер) агропромислового комплексу. Особливо добре досліджено сировинну ланку, її зв'язки з переробною промисловістю та об'єктами інфраструктури. При цьому розроблено концепцію територіальної організації агропромислових комплексів у цілому, глибоко вивчено різноманітні спеціалізовані продуктові підкомплекси, їх поєднання в межах адміністративних областей. Все це зумовлює необхідність не тільки наукового обґрунтування розвитку аграрної сфери, але і пошуку оптимальних шляхів викладу цього складного матеріалу під час вивчення географії України у загальноосвітніх школах.

Агропромисловий комплекс, сільське господарство вивчається у шкільному курсі географії (9 клас). Зауважимо, що географічні (особливо, суспільно-географічні) знання про Україну відіграють дуже важливу роль у становленні наукового світогляду учнів. Вивченням географії у 9-му класі (Україна і світове господарство) завершується географічна освіта учнів в основній школі на базовому рівні. Провідною метою є формування знань про тенденції розвитку національного та світового господарства й визначення місця України в сучасному світі.

Вивчення сільського господарства в географічних курсах загальноосвітніх шкіл проводиться з урахуванням декількох методичних принципів і підходів [1]. Важливим принципом побудови змісту географії у 9 класі є інтеграція, яка реалізується через поєднання суспільно-географічних складових під час вивчення особливостей розвитку та розміщення господарства в світі, Україні та своєму регіоні. Курс має чітко визначену практичну спрямованість, яка реалізується в ході виконання практичних робіт, аналітичних завдань та досліджень. Програмою передбачено виконання 8 практичних робіт, з яких 4 є обов'язковими для оцінювання. Так, практична робота «Нанесення на контурну карту меж сільськогосподарських зон та районів України» спрямована на те, щоб закріпити вміння комплексного використання карти атласу і контурної карти, навчитися

виявляти особливості розміщення посівів найважливіших сільсько-господарських культур на території України. Можливе використання такого типу завдань:

1. Використовуючи карту сільського господарства України, дайте відповіді на запитання.

- Які сільськогосподарські культури характерні для України?
- Які зони й області вирощування даних сільськогосподарських культур виділяються в Україні?
- Які культури вирощують у Поліссі, Лісостепу, Степу, в АР Крим?

2. На основі аналізу карти сільського господарства України і таблиці «Розміщення посівів найважливіших сільськогосподарських культур» визначте головні області з вирощування озимої пшениці, цукрового буряку, соняшнику, кукурудзи, рису.

3. Складіть карту «Розміщення посівів найважливіших сільськогосподарських культур»:

а) нанесіть на контурну карту визначені вами області та вкажіть певним кольором або умовним знаком усередині кожної з них вирощувані сільськогосподарські культури;

б) підпишіть центри зазначених областей;

в) оформіть легенду карти.

4. Зробіть висновок про розміщення основних сільськогосподарських культур.

Проведення учнями дослідження «Місце України на світовому ринку сільськогосподарської продукції» дозволить визначити тенденції розвитку сільського господарства, пояснити залежність виробництва сільськогосподарської продукції від різних природних та економічних чинників, оцінити місце України у світі з виробництва сільськогосподарської продукції. Такі завдання спрямовані на розвиток умінь і навичок роботи з географічними картами та іншими джерелами інформації. Завдання творчого характеру учні виконують за бажанням, а вчитель оцінює їх за власним вибором.

Література:

1. Назаренко Т. Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання) [Текст] / Т. Г. Назаренко. – Х.: ВГ «Основа», 2016. – 112 с.
2. Топчієв О. Г. Методологічні основи географії: Ландшафтна оболонка Землі. Довкілля : навч. посіб. / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, І. О. Пилипенко, В. В. Яворська. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 348 с.
3. Топчієв О. Г. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, В. В. Яворська. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 372 с.